

Biblioteki miejscem spotkań wielu kultur 2013-2014

Biblioteki miejscem spotkań wielu kultur – działanie partnerstwa gorlickiego

Żyjemy na terenie wielokulturowym. To nasz atut i duma. Działamy wielokulturowo. Cztery biblioteki gmin powiatu gorlickiego zawiązały partnerstwo. Współpracujemy z bibliotekami norweskimi. Nasz projekt został najwyżej oceniony przez międzynarodowe jury i zajął I miejsce w Polsce!

MAMY CEL

Jest nim opracowanie i udostępnienie unikatowych regionalistów będących własnością nie bibliotek lecz stowarzyszeń łemkowskich — Stowarzyszenia "Ruska Bursa" i Zjednoczenia Łemków oraz (ewentualnie) osób prywatnych.

CO CHCEMY OSIĄGNĄĆ?

Dzięki naszemu działaniu zbiory regionalne obu stowarzyszeń (i ewentualnie osób prywatnych) zostaną opracowane w bibliotecznym systemie SOWA2, katalogi udostępnione online, użytkownicy będą mieli wgląd we wszystkie tytuły, możliwość wypożyczeń, rezerwacji, prolongaty itp. Najcenniejsza część zbiorów zostanie zdigitalizowana i włączona do Gorlickiej Biblioteki Cyfrowej.

DLA KOGO TO ROBIMY?

Dla wszystkich użytkowników bibliotek, a w szczególności uczących się, studiujących, piszących prace (od semestralnych po doktorskie), prowadzących badania naukowe w zakresie np. językoznawstwa, turystyki, historii, etnografii, architektury, religioznawstwa itp. Region gorlicki jest kolebką kultury łemkowskiej i osoby zainteresowane tą tematyką właśnie tu (w mieście i powiecie) poszukują materiałów źródłowych.

JESTEŚMY INNOWACYJNI

Wspólne działanie w zakresie budowania zbioru regionalistów jest innowacyjne, stworzy bowiem nową wartość dla użytkowników dzięki zaoferowaniu czegoś, czego nie było dotychczas na bibliotekarskim rynku usług.

Materiały promujące projekt

[Ulotka do pobrania \(PDF\)](#)

---

19 marca 2015 r. — Projekcja antydyskryminacyjnego filmu *Niebieskoocy* i dyskusja o uprzedzeniach rasowych i kulturowych

„Uczymy się być rasistami, to znaczy, że możemy się również nauczyć jak nimi nie być. Rasizm nie jest genetyczny”.

Jane Elliot

W ramach projektu Biblioteka Miejscem Spotkań Wielu Kultur w naszej Bibliotece odbywają się projekcje filmu *Blue-eyed (Niebieskoocy)*. Dyskusyjny Klub Książki skorzystał z możliwości obejrzenia filmu i podyskutowania o nim. *Niebieskoocy* to zapis warsztatów przeprowadzonych w 1995 roku przez Jane Elliott, jedną z najślynniejszych amerykańskich trenerek zajmujących się problematyką równości i antydyskryminacji. Elliott przeprowadziła eksperyment, mający uświadomić uczestnikom, jak żyje się osobom dyskryminowanym. Doświadczenie polegało na podzieleniu osób uczestniczących w badaniu na dwie grupy według nieistotnej i mało zauważalnej cechy fizycznej, jaką jest kolor oczu. Ludzie o niebieskich oczach zostali do celów badania uznani za grupę gorszą, mniej inteligentną,

mniej wartościową. Byli deprimowani i poniżani przez pozostałych. W filmie widać, jak działają mechanizmy dyskryminacyjne, jak rodzą się uprzedzenia, jak łatwo niektórzy wchodzą w rolę prześladowców. Eksperyment skłania do refleksji i w przejmujący sposób uświadamia, jak trudno jest żyć z poczuciem przynależności do gorszej grupy społecznej. Badanie trwa 2,5 godziny, a większość uczestniczących w nim niebieskookich nie wytrzymuje złego traktowania. Jak więc czują się ci, którzy są dyskryminowani przez całe życie?

W filmie pojawia się postać Martina Luthera Kinga, dzięki któremu m.in. w 1964 roku, czyli dopiero około stu lat po zniesieniu niewolnictwa, została zakończona zinstytucjonalizowana segregacja rasowa. Podpisano wówczas ustawy gwarantujące równe prawa obywatelskie dla wszystkich Amerykanów i zakazujące segregacji rasowej w szkołach, barach i pracy, ale problem rasizmu w Ameryce nie zniknął.

Po obejrzeniu filmu dyskutowaliśmy o tym w jakiej mierze zjawisko dyskryminacji dotyczy również realiów polskich. Uczestnicy seansu przyznali, że ten problem istnieje także u nas. Jako społeczeństwo jesteśmy pełni uprzedzeń wobec innych, zwłaszcza różniących się od nas kolorem skóry, wyznaniem, nietypowymi obyczajami. Często źle odnosimy się do tych, którzy w hierarchii społecznej stoją niżej od nas, należą do mniejszości narodowościowych czy kulturowych. Warto pamiętać, że dyskryminacja powoduje u jej ofiary, a zwłaszcza u dziecka, poczucie bezradności, strachu. Słowne ataki i odrzucające traktowanie mogą mieć niszczycielski wpływ na osiągnięcia osób z grup mniejszościowych i marginalizować je w społeczeństwie.

Następne spotkanie klubu odbędzie się **16 kwietnia**. Tym razem porozmawiamy o książce *Kobieta zamknięta w kamień* Marty Fox. Zapraszam.

Agnieszka Wrońska

Fotografie: © MBP Gorlice

---

28 stycznia 2015 r. — Pierwsze wypożyczenie w projekcie „Regionalia”!

Dla działań Partnerstwa Gorlickiego, zawiązanego w projekcie „Biblioteka Miejscem Spotkań Wielu Kultur”, nastąpił moment przełomowy, wręcz historyczny. Z ogromną radością oznajmiamy, że pierwsze książki należące do stowarzyszeń Ruska Bursa i Zjednoczenie Łemków, włączone do katalogów online Miejskiej Biblioteki Publicznej w Gorlicach oraz wszystkich bibliotek powiatu gorlickiego, zyskały nowych czytelników. W środę, 28 stycznia 2015 roku, pięć pozycji pochodzących z Biblioteki Ruskiej Bursy, wypożyczono w szczytnym celu dołączenia ich do bibliografii pracy doktorskiej.

Udostępnianie szerokiemu gronu czytelników poprzez katalogi online wiedzy o zgromadzonych przez obie organizacje tytułach i możliwość ich wypożyczenia za pośrednictwem MBP w Gorlicach jest działaniem innowacyjnym w dotychczasowej praktyce bibliotekarskiej. Co istotniejsze jednak, poprzez kroki milowe jakimi są najpierw opracowanie a teraz wypożyczenie pierwszej książki, utwierdzamy się w przekonaniu, że jest to działanie przemyślane, ważne i potrzebne.

Dziękujemy obu stowarzyszeniom za udostępnienie swoich zbiorów i zapraszamy czytelników do przeglądania katalogów online i wypożyczania kolejnych książek.

10-31 październik 2014 r. — Niebieskoocy

W ramach projektu Biblioteka Miejscem Spotkań Wielu Kultur w naszej Bibliotece odbywają się projekcje filmu Blue-eyed (Niebieskoocy) dla młodzieży gimnazjalnej oraz towarzyszące im dyskusje antydyskryminacyjne. W spotkaniach do tej pory uczestniczyły: klasa IA i IB z MZS Nr 5, klasa I z MZS Nr 3, klasa IA i IB klasa IIB z MZS Nr 6, Klasa IIA z MZS NR 1, oraz klasa IA, IB, II A i II B z MZS Nr 4.

„Niebieskoocy” to zapis warsztatów przeprowadzonych przez Jane Elliott, jedną z najsympatyczniejszych amerykańskich trenerek zajmujących się problematyką równości i antydyskryminacji. Elliott przeprowadziła eksperyment, mający uświadomić, jak żyje się osobom dyskryminowanym. W filmie dobrze widać, jak działają mechanizmy dyskryminacyjne, jak rodzą się uprzedzenia, a także jaka jest rola „ofiary”, „oprawców” i „obserwatorów” w tej strukturze. Eksperyment w przejmujący sposób uświadamia, jak trudno jest choć przez chwilę żyć z poczuciem bycia w „gorszej” grupie.

Po obejrzeniu filmu dyskutowaliśmy czy to co obejrzelśmy dotyczy tylko realiów amerykańskich, czy mogłoby się zdarzyć w Polsce. Z wypowiedzi uczniów wynika, że ten problem istnieje także u nas. Społeczeństwo ocenia ludzi według norm, do których niektórzy nie mogą lub nie mają szansy się dostosować. Ten problem jest widoczny także w grupie rówieśniczej, odrzucamy innych, bo niejednokrotnie ich nie rozumiemy. Łatwo oceniamy ludzi, przypisujemy im etykiety, sądzimy innych po pozorach, nie starając się ich poznać, a przez to, nawet nieświadomie, możemy ich krzywdzić. Dyskryminacja powoduje u jej ofiary poczucie bezradności, strachu. Słowne ataki, obniżone oczekiwania i odrzucające traktowanie mogą mieć niszczycielski wpływ na osiągnięcia osób z grup mniejszościowych.

Walka o prawa człowieka jest trudna, ale nie niemożliwa. „Uczymy się być rasistami, to znaczy że możemy się również nauczyć, jak nimi nie być. Rasizm nie jest genetyczny. To tylko kwestia władzy”.

Fotografie: © MBP Gorlice

---

8 i 9 października 2014 r. – Wizyta bibliotekarzy z Oslo i IV Gorlicka Pecha Kucha Night - relacja

Czy można w czterdzieści osiem godzin pokazać gościom, którzy pierwszy raz są w powiecie gorlickim wszystkie wartościowe miejsca i zabytki? Nie można, ale warto próbować. Tego karkołomnego zadania podjęliśmy się 8 i 9 października 2014 r., goszcząc z rewizytą Urszulę Lach i Oddbjørna Hansena z Biblioteki Wielojęzycznej w Oslo oraz przedstawicieli Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, z którymi wspólnie realizujemy projekt Biblioteka Miejscem Spotkań Wielu Kultur. Podczas pierwszego dnia wizyty gośćmi opiekowali się partnerzy naszej Biblioteki – Ośrodek Kultury Gminy Gorlice, Gminna Biblioteka w Sękowej i Gminna biblioteka w Ropie oraz jej filia w Łosiu – zapewniając przyjezdnym z dalekiej Norwegii siłą atrakcji. Odwiedziliśmy biblioteki partnerskie, zabytki architektury sakralnej wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO (Sękowa, Owczary), pałac Długoszków w Siarach, kasztel w Szymbarku wraz ze skansenem oraz zagrodę maziarską w Łosiu. Nasi goście byli zachwyceni zwiedzanymi zabytkowymi kościołami i cerkwiami. Wrażenie zrobił także Szymbark, w którym norwescy koledzy po fachu udzielili wywiadu lokalnej telewizji. Po południu wyprawiliśmy się na przejażdżkę wozem maziarskim, która sprawiła wszystkim największą zabawę, a dzień zakończyliśmy w dworze w Kwiatonowicach.

Druga doba tej intensywnej wizyty upłynęła w Gorlicach. By zdążyć na finał dnia, IV Gorlicką Pecha Kuchę, rozpoczęliśmy wcześniej rano od odwiedzin w gmachu głównym naszej Biblioteki. Tu zwiedzając każdy z działów nasi goście mogli przekonać się, że praca bibliotekarza jest podobna, niezależnie od tego, w jakim kraju się ją wykonuje. Pochwaliliśmy się także tym, co mamy najlepsze, czyli księgozbiorem regionalnym „Galicjana”, którego katalog dzięki udziałowi w projekcie już niebawem mocno się powiększy. Przy sprzyjającej pogodzie przespacerowaliśmy się także do Dworu Karwacjanów oraz Muzeum Regionalnego PTTK, gdzie zapoznaliśmy się z historią Gorlic, tą tragiczną, wojenną oraz tą dostatnią, płynącą roponośnymi złożami. W międzyczasie (a jednak istnieje ☺!) nasi goście mogli podziwiać widok na miasto i okalające je wzgórza wprost z wieży ratuszowego zegara. Następnie odwiedziliśmy kirkut, pokazując tym samym, że ziemia gorlicka to nie tylko Łemkowie i Polacy, również Żydzi. Plan, choć napięty, pozwolił nam jeszcze na krótką wizytę w filii MBP „Magdalena”, po czym przejechaliśmy do prawosławnej cerkwi Świętej Trójcy w Gorlicach. Tam wysłuchaliśmy opowieści o świętym Maksymie Sandowyczu. Później przyszedł czas na kolejne bibliotekarskie zmagania, odwiedzaliśmy bowiem naszych partnerów w projekcie – Stowarzyszenie Ruska Bursa i Zjednoczenie Łemków – gdzie oglądaliśmy księgozbiory, które niebawem zostaną opracowane w systemie SOWA2 i włączone do wspólnego bibliotecznego katalogu online. Tam poznawaliśmy z pierwszej ręki kulturę łemkowską i dopytywaliśmy o działalność obu organizacji.

Finałem wizyty była IV Gorlicka Pecha Kucha Night, podczas której szerokie audytorium gorliczan poznało ideę Biblioteki jako miejsca spotkań wielu kultur, wysłuchując prezentacji Katarzyny Marchwicy, jednej z bibliotekarek zaangażowanych w projekt, oraz Urszuli Lach, która przedstawiła norweską stronę programu. Ilość danych przedstawionych przez obie panie zrównoważyły doznania kulturalne podczas refleksyjnej prezentacji Julii Dosznej i bardziej rozrywkowej Bogusława Diducha. Przeżycia duchowe wiodły prym także po zakończeniu Pecha Kuchy, kiedy mogliśmy jeszcze raz podziwiać na scenie Julię Doszną wykonującą przy wirtuozerskim akompaniamencie lutni Antoniego Pilcha, pieśni polskie i rusińskie, spisane przez Oskara Kolberga.

Tym zakończyła się wizyta naszych norweskich gości. Mamy nadzieję, że wyjeżdżają z Gorlic, niosąc ze sobą spory ładunek wiedzy o naszym regionie i satysfakcję ze wspólnie spędzonego czasu.

Zapraszamy do obejrzenia relacji w [RtvG](#).

Zapraszamy do obejrzenia relacji z wizyty Norwegów w [Ruskiej Bursie](#).

Zapraszamy do obejrzenia relacji z wizyty Norwegów w [Zjednoczeniu Łemków](#).

Zapraszamy do obejrzenia relacji w [Gorlice.TV](#).

Fotografie: © MBP Gorlice

15-17 września 2014 r. – wizyta studyjna w Norwegii

Przedstawiciele Partnerstwa Gorlickiego biorącego udział w międzynarodowym projekcie Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego „Biblioteka Miejscem Spotkań Wielu Kultur” mieli okazję wyjechać do Norwegii, spotkać osobiście norweskich partnerów, poznać nawzajem swoje instytucje i wziąć udział w zaplanowanych wspólnie wydarzeniach. Wizytę w Norwegii rozpoczęliśmy od zwiedzania Biblioteki Publicznej w Oslo. Naszymi przewodnikami byli Oddbjørn Hansen i Urszula Lach, która zaprezentowała polskie zbiory mieszczące się w Bibliotece Wielojęzycznej. Mieliśmy okazję zobaczyć od kuchni, na jakiej zasadzie działa wypożyczalnia międzybiblioteczna i skompletować przesyłkę z polskimi książkami i filmami, która trafi do jednej z norweskich bibliotek, a w efekcie do rąk polskich czytelników. Odwiedziliśmy też bibliotekę w wielokulturowej dzielnicy Holmlia.

Drugi dzień norweskiej przygody rozpoczął się od przejażdżki i odwiedzin w Bibliotece Okręgowej w Buskerud. Później przenieśliśmy się do niezwyklej Biblioteki Publicznej i Biblioteki Uniwersyteckiej w Drammen, mieszczącej się w dawnej fabryce papieru, gdzie odwiedziliśmy strefę dla młodzieży „Popkult” i strefę dla nowo przybyłych. Z Drammen pojechaliśmy do Biblioteki Publicznej w Øvre Eiker. Tam mieliśmy okazję przyjrzeć się funkcjonowaniu „kafejki językowej”, która pomaga emigrantom w nauce języka i aklimatyzacji w nowym kraju. Ostatni dzień spędziliśmy w bibliotekach okręgu Oppland. Prócz biblioteki okręgowej, zwiedziliśmy Bibliotekę Publiczną w Vestre Toten i zapoznaliśmy się z działalnością Biblioteki Publicznej w Gjøvik. Tam też mieliśmy okazję odwiedzić Centrum Kształcenia Dorosłych, w którym cudzoziemcy mogą uczyć się języka norweskiego. Tym zakończyła się nasza krótka, acz intensywna norweska przygoda.

---

17 lipca 2014 r. – Trzeba zasiać ziarenko, czyli o wielokulturowych działaniach bibliotek

Bogna Mrozowska *Trzeba zasiać ziarenko, czyli o wielokulturowych działaniach bibliotek*, Biuletyn EBIB, nr 5 (150)/2014

Artykuł dostępny [tutaj](#).

---

8 lipca 2014 r. – Biblioteka Miejscem Spotkań Wielu Kultur

Zachęcamy do zapoznania się z vademecum projektu Biblioteka Miejscem Spotkań Wielu Kultur realizowanego przez MBP w Gorlicach i biblioteki gmin powiatu gorlickiego.

Tutaj dowiesz się o naszym wspólnym działaniu.

25-26 czerwca 2014 r. — Podsumowanie prac w projekcie Biblioteka Miejscem Spotkań Wielu Kultur — konferencja opolska

25 i 26 czerwca w Opolu odbyła się konferencja poświęcona podsumowaniu pracy w projekcie Biblioteka Miejscem Spotkań Wielu Kultur. Udział w niej wzięli przedstawiciele wojewódzkich bibliotek publicznych, bibliotek powiatowych oraz reprezentanci współpracujących z nimi mniejszości. Swoje dotychczasowe działania zaprezentowały trzy partnerstwa: gorlickie, opolskie i kędzierzyńsko-kozielskie. Przedstawiony został trzyletni plan działań wielokulturowych, jak również rekomendacje dla innych bibliotek i instytucji zamierzających realizować wielokulturowe działania.

20 czerwca 2014 r. — Biblioteka Miejscem Spotkań Wielu Kultur

Czym jest dla Ciebie wielokulturowość? A może czym jest wielokulturowa biblioteka? Na te pytania odpowiadają przedstawiciele Partnerstwa Gorlickiego, biorącego udział w międzynarodowym projekcie Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego „Biblioteka Miejscem Spotkań Wielu Kultur”. Zapraszamy do obejrzenia spotów promujących nasze wspólne działanie.

5-6 czerwca 2014 r. — Multikulti - spotkanie czwarte

W scenerii "Leśnego Dworku" spotkaliśmy się po raz czwarty i ostatni na szkoleniu w ramach projektu "Biblioteka miejscem spotkań wielu kultur". Monitoring, ewaluacja, model biblioteki wielokulturowej, 3-letni plan działań wielokulturowych, nowe usługi biblioteczne, to główne tematy spotkania. Najbardziej nas zaabsorbował czasowo i najbardziej zaangażował plan działań i tworzenie nowych usług bibliotecznych. Z banku pomysłów, który powstał i rozrastał się w trakcie projektu wyławialiśmy najważniejsze i najciekawsze, wspólnie dochodząc do tego, co chcemy robić i dlaczego.

Pracowaliśmy zgodnie, intensywnie i owocnie.

Z trenerką Gosią Tur nie żegnamy się na zawsze. Będzie nas wspierać podczas realizacji projektu polsko-norweskiego i spotkamy się w Gorlicach ponownie, choć już nie na szkoleniu, jesienią.

Fotografie: © MBP Gorlice Bartłomiej Kiełtyka

7 i 8 kwietnia 2014 r. — Multikulti — spotkanie trzecie

Na trzech warsztatach w ramach projektu "Biblioteka miejscem spotkań wielu kultur" zajmowaliśmy się organizacją i promocją działań wielokulturowych. Pierwszą część spotkania zdominował projekt polsko-norweski, opracowywany wspólnie z bibliotekami i innymi instytucjami wchodzącymi w skład naszego partnerstwa. Skorzystaliśmy z możliwości konsultacji z trenerką i w niedługim czasie byliśmy gotowi do wysłania wniosku do FRIS.

Podzieliłiśmy się swoimi spostrzeżeniami dotyczącymi analizy w zakresie wielokulturowości w poszczególnych miejscowościach powiatu gorlickiego. Zastanawialiśmy się, jakie potrzeby i oczekiwania mają mniejszości, i w jakim zakresie mogłaby im pomóc biblioteka. Na spotkaniu poruszony został również temat animacji kultury. Czym jest i w jaki sposób może zmieniać życie społeczne.

Szukając wielokulturowych inspiracji, dyskutowaliśmy, jakie formy działań kulturalnych są najbardziej popularne w

bibliotekach. Mówiliśmy o promocji organizowanych wydarzeń. Zastanawialiśmy się, jakimi metodami i poprzez jakie media chcemy dotrzeć do jak najszerszego grona odbiorców.

Przed nami pierwsze działanie. Tworząc plan, staraliśmy się odpowiedzieć, na jakie potrzeby będzie odpowiadała nasza inicjatywa, do jakiej grupy ją skierujemy oraz jakie cele chcemy osiągnąć.

Fotografie: © MBP Gorlice Bartłomiej Kiełtyka